מדינת ישראל
בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1087086/1

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק זר, הרב גדעון שריון, הרב מרדכי רלב"ג

התובעת־הנתבעת: האישה (ע"י ב"כ עו"ד [...])

נגד

הנתבע־התובע: האיש (ע"י ב"כ עו"ד [...])

הנדון: חיוב באַ־כוח בהוצאות משפט

החלטה

רקע ועובדות

לפנינו תביעת גירושין של האישה, ומנגד – תביעת שלום בית של האיש.

ביום י"ג באייר תשע"ז (9/5/2017) התקיים דיון בנוכחות הצדדים ובאי כוחם.

במהלך הדיון התריעה באת־כוח האישה כי באת־כוח האיש מקליטה את הדיון. בית הדין ביקש מבאת־כוח האיש את מכשיר הסלולארי שלה כדי לבדוק את הדבר, אך היא סירבה לתת אותו. תוך כדי הדברים היא התעסקה עם המכשיר. הדבר נעשה במהלך מסירת עדות של חוקר פרטי, שעמד בדוכן העדים במרחק של כחצי מטר ממקום בו עמדה באת־כוח האיש, שבקי בתחום של הקלטות וכיו"ב, והוא אמר לבית הדין שהוא ראה שבזמן ההתעסקות שלה עם מכשיר הסלולארי שברשותה היא ביצעה פעולת מחיקה במכשיר הטלפון שלה. יצוין שדבר זה נעשה תוך כדי התראות חוזרות ונשנות של בית הדין.

בית הדין הבהיר לבאת־כוח האיש שהוא שוקל לחייב אותה בהוצאות משפט בסך של 25,000 ₪ ובנוסף לכך לפנות ללשכת עוה"ד בתלונה על התנהגותה, והוא מבקש ממנה את תגובתה בטרם יחליט.

באת־כוח האיש אמרה לבית הדין שלא הקליטה דבר, אלא רק התכתבה בעניין אישי עם בן זוגה, ולאחר מכן מחקה את ההתכתבות הזו.

לאחר הדיון הגישה באת־כוח האישה התנצלות בכתב, ושוב חזרה על גרסתה הנ"ל שלא הייתה זו אלא התכתבות בעניין אישי עם בן זוגה.

דיון והכרעה

א. בית הדין מתרשם שגרסתה של באת־כוח האיש אינה נכונה, ואכן נעשתה פעולת הקלטה של הדיון, וכשעלה על כך בית הדין – מחקה את ההקלטה כדי שלא יתגלה מה שעשתה, שאם כדבריה שלא הייתה זו אלא התכתבות בעניין אישי – למה הייתה צריכה למחוק את ההתכתבות הזו, ובפרט שעשתה זאת תוך כדי שבית הדין מתרה בה לחדול מלהתעסק עם

מכשיר הסלולארי שלה. בנוסף לכך, נכח באותו זמן איש מקצוע, חוקר פרטי, שאמר לבית הדין שהיא הקליטה ומחקה את ההקלטה, ולא כדבריה. עדותו של החוקר הפרטי היא ניטרלית ואין לו נגיעה העדות זו, שכן אינו צד בסכסוך שבין בני הזוג, ולא קיבל שכר על עדותו בעניין הקלטת הדיון.

ב. הקלטת הדיון בבית הדין ללא רשות מפורשת של בית הדין היא דבר אסור, ונבאר את דברינו.

בחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד נכתב בעניין הקלטת דיונים ופרסום דברים שנאמרו בין כותלי ביהמ"ש:

"הקלטת דיון (תיקון מס' 51) תשס"ח־2008

68ב. (א) ביקש בעל דין שדיון יוקלט על חשבונו, יאפשר זאת בית המשפט, אלא אם כן מצא שאין לעשות כן מטעמים מיוחדים, ובלבד שהדיון מתועד בדרך אמינה ומדויקת אחרת; החלטה שלא להיענות לבקשת בעל דין כאמור תהיה מנומקת בכתב.

(ב) הורה בית המשפט על הקלטת הדיון לבקשת בעל דין, תישמר ההקלטה בידי בית המשפט, וכל בעל דין יהיה רשאי להאזין לה.

(ג) הקלטה של הדיון לפי סעיף זה לא תיחשב פרוטוקול הדיון...

איסור פרסומים [ב/40]

70. (א) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.

(ב) לא יצלם אדם באולם בית משפט ולא יפרסם תצלום כזה אלא ברשות בית המשפט."

בחוק בתי דין דתיים (כפיית ציות ודרכי דיון), תשט"ז נכתב

"1א. דרכי דיון [תיקון: תשס"א]

(א) בית דין, כשהוא דן בענין שבשיפוטו, למעט בעניני ירושה, ידון בדלתיים סגורות, זולת אם ראה בית הדין לקיים את הדיון בפומבי, ואולם רשאי בית הדין להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בשעת הדיון, כולו או מקצתו.

(ב) על דיון בפומבי ועל דיון בדלתיים סגורות כאמור בסעיף קטן (א), יחולו ההוראות בדבר איסור פרסום המפורטות, בסעיף 70 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד־1984, לפי הענין ובשינויים המחויבים."

יש לדייק מהאמור בסעיף (ב) שחוק בתי המשפט אינו חל בבתי הדין הרבניים אלא רק מה שנאמר בפירוש, וכפי שצוין ביחס לסעיף 70 של חוק בתי המשפט. ממילא סעיף 68 של חוק בתי המשפט לא נאמר ביחס לבתי הדין הרבניים, ולכן בית הדין רשאי לדחות על הסף בקשה להקליט את הדיון בלא שום צורך לנמק את החלטתו, וכל שכן במקרה הנדון שכלל לא הוגשה בקשה, הן בכתב והן בע"פ, להקליט את הדיון, אלא הדבר נעשה בהיחבא, שזה אסור גם בבתי המשפט.

מדינת ישראל
בתי הדין הרבניים

מלבד האמור לעיל, כלל 22 (ב) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) תשמ"ו־1986 מחייב עורך דין להודיע לבית המשפט על רצונו להקליט דיון בבית המשפט. כן נקבע שם כי לא יעשה עו"ד שימוש בהקלטה שנעשתה תוך הפרת סעיף זה.

עוד לפני תיקון 51 הנ"ל לחוק בתי המשפט עסק בית המשפט העליון בשני פסקי דין בשאלת הקלטת דיון, ולהלן נציין ההוראות והמסקנות העולות מדבריהם.

ראשית, ראה בג"ץ **ניר** (בג"ץ 305/89) שעסק בשאלה זו, וכך כתב השופט אלוני בהחלטתו (סעיף 2 לה):

> א. מלאכת בירור המשפט נתונה בידיו של השופט: והוא המופקד על ההליך השיפוטי ועל תקינותם של הדיונים המשפטיים. אחריות בלעדית זו מוצאת בטויה גם בשליטה המלאה שמקיים השופט בכל ההליכים המתקיימים באולם בית המשפט. בתוך אלה – חקירת העדים, רישום דבריהם ודברי עורך הדין וטענותיהם, לרבות הקביעה מה מתוך אותם דברים יירשם ומה לא ירשם, כמו גם יתר האירועים המתרחשים באותה עת ובאותו מקום...
>
> ב. אכן, לא מצינו הוראה מפורשת, האוסרת הקלטת הדיון שלא על־פי הוראת השופט ואף שלא על־פי רשותו, אך דומה שהוראות החוק האמורות, לפחות עד כמה שמדובר ברוחן אם לא בכתבן, אינן מותירות בספק את המסקנה, כי בכל הקשור לפרוטוקול הדיון – הדבר על־פי השופט.
>
> ג. גישה זו נובעת מן ההכרה, שהדיון וכל המתרחש במהלכו באולם המשפטים נתונים למרותו של השופט, ואין להתיר פרצות העלולות לקעקע מרות זו.
>
> ד. סבור אני, כי כוחו של השופט שלא להתיר הקלטת הדיון נובע הן מהוראות החוק האמורות והן מסמכותו הטבועה, השואבת את כוחה, בין השאר, מאותן הוראות חוק.
>
> ה. משהטיל המחוקק על השופט לקבוע את הדרך לרישום הפרוטוקול, יש לראות בהוראה עצמה משום מתן כוח לשופט למנוע רישום מקביל, בדרך זו או אחרת, שכן רק כך תמומש סמכותו הבלעדית לקביעת דרך הרישום...

וראה עוד בפסק דין זה דברי השופט גבריאל בך (סעיף 7 לדבריו):

> "בא־כוחו של צד, הרוצה להקליט את מהלך הדיון באמצעות מכשיר הקלטה, חייב להודיע על כך לשופט.
>
> השופט רשאי שלא להתיר עריכת הקלטות מצד מאן דהוא מהנוכחים באולם, אם קיים אצלו חשש סביר, שהדבר עלול להביך את העדים או להפריע בדרך אחרת למהלך התקין של המשפט, או שהקלטתו מיועדת להשמעה מחוץ לכותלי בית המשפט, למטרה אשר אינה קשורה בניהול המשפט עצמו. הוא הדין לגבי בקשה המוגשת בנוסח בלתי מנומס או מתגרה על־ידי עורך־דין, שהינו אחרי הכול "*officer of the court*".

וראה אף דברי השופט אהרון ברק במסגרת פס"ד זה, שכתב בסוגיה זו (סעיף 3 לדבריו):

"המבקש להקליט באולם בית המשפט חייב לקבל היתר מראש לכך מבית המשפט (ראה *g. Borrie 23 (1983,.nd ed 2,london)* השווה גם סעיף 2ל' *1981,* וכן *contempt of court act and n. Lowe, law of contempt validity, propriety, and" Effect of allowing or prohibiting media's broadcasting, recording, orPhotographing 121th. court proceedings).* 14 4A.l.r"

לא הרי רישום (שאינו מחייב היתר מראש) כהרי הקלטה (המחייבת היתר מראש), שכן פעולת ההקלטה, מעצם טבעה, כרוכה בהפרעה מסוימת בניהול המשפט. על־כן מן הראוי הוא שלא להחל בהקלטה בטרם הופנתה תשומת־לב בית המשפט לכך ובטרם נדרשה הסכמתו..."

וראה, בעקבות פס"ד ניר הנ"ל, פס"ד בג"ץ מספר 6371/94 (ערעור פלילי מספר 6481/94) שם כתבה השופטת טובה שטרסברג כהן:

"בפסק־דין ניר [3] נדחתה עתירת המבקש להקלטה פרטית, ונקבעו בו עקרונות באשר להרשאת הקלטה פרטית של ישיבות בית המשפט. ראה גם בג"צ 857/91 סאמי נ' ראש עיריית שפרעם [4] וכן להסדר במשפט האנגלי – שם משובץ הנושא במסגרת חוק ביזיון בית־משפט (*contempt of court act,1981*) – ראה, *c.j. miller, contempt of court 131 (1989,.nd ed 2,oxford),* ואשר למשפט האמריקני ראה. *j.dUse in state court by counsel or party of tape recorder or",perovichOther electronic device to make transcript of criminal trial proceedings 1014, 1013 (D3).* ומקרים המובאים שם. *A. L. R 67.*"

מלבד הנימוקים הנ"ל שנאמרו בבג"ץ, טעם איסור ההקלטה בין כותלי בית הדין מובן מאוד – נאמרים שם דברים רגישים מאוד ואינטימיים, וכל תיעוד של הדברים, אם אינו נעשה במסגרת בית הדין, פרוטוקול הדיון, המערכת הממוחשבת של בית הדין, עלול לצאת מכלל שליטה ולהביא נזק לצדדים המתדיינים בבית הדין. לכן נקבע בחוק בתי דין דתיים שהדיונים בבית הדין יתקיימו בדלתיים סגורות.

אם בית הדין לא יעמוד על המשמר בעניין שמירה על הפרטיות וצנעת הפרט של המתדיינים, לא זו בלבד שהצדדים עלולים להיפגע וכמו שכבר כתבנו, אלא אף עבודת בית הדין והוצאת הצדק לאור עלולים להיפגע, שכן המתדיינים יחששו מלומר את דבריהם בבית הדין באופן חופשי פן יבולע להם. בית הדין צריך אפוא להוכיח למתדיינים שכל מה שנאמר בבית הדין נשאר ויישאר בין כתלי בית הדין בלבד וייעשה בו שימוש אך ורק לטובת הצדדים וקידום התיקים שלהם.

ג. במקרה דנן יש חומרה מיוחדת למעשה של באת־כוח האיש: לא זו בלבד שנעשה מעשה הקלטה בלא נטילת רשות, אלא אף נעשה מול עיני הדיינים מעשה של טשטוש והעלמת ראיות למרות התראות חוזרות ונשנות של בית הדין. אין ספק שמעשה זה יש בו זילות לבית הדין. בית הדין אינו רשאי למחול על כבודו במה שנוגע לזלזול בכבוד בית הדין, היות שיש לדבר השלכה

ציבורית – הדבר יביא להישנות של מקרים נוספים של זלזול בבית הדין היות שהציבור יראה שלא נעשה דין במי שמזלזל בכבוד בית הדין, ויש בדבר הן מיעוט כבוד שמים והן פגיעה בציבור, היות שלא יהיה ביכולתו של בית הדין לנהל דיונים ראויים ללא הפרעות, התפרצויות וכו'.

וזו לשונו של הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה פרק ז הלכה יג בעניין מחילה על כבודו במה שנוגע לכבוד התורה:

> "אף על פי שיש רשות לחכם לנדות לכבודו אינו שבח לתלמיד חכם להנהיג עצמו בדבר זה אלא מעלים אזניו מדברי עם הארץ ולא ישית לבו להן כענין שאמר שלמה בחכמתו גם לכל הדברים אשר ידברו אל תתן לבך, וכן היה דרך חסידים הראשונים שומעים חרפתם ואינן משיבין ולא עוד אלא שמוחלים למחרף וסולחים לו, וחכמים גדולים היו משתבחים במעשיהם הנאים ואומרים שמעולם לא נידו אדם ולא החרימוהו לכבודן, וזו היא דרכם של תלמידי חכמים שראוי לילך בה, במה דברים אמורים כשבזהו או חרפהו בסתר אבל תלמיד חכם שבזהו או חרפו אדם בפרהסיא אסור לו למחול על כבודו ואם מחל נענש שזה בזיון תורה אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו."

כלומר, ראוי לתלמיד חכם למחול על כבודו, אך זהו דווקא בדברים שנעשו בצנעה ובסתר, אך אם נעשו ברבים – אסור לו למחול על כבודו!

כיוצא בזה כתב הרא"ש בבא מציעא פרק ב סימן כא בעניין חכם שבא להחמיר מספק או לעשות לפנים משורת הדין בדבר שבא על חשבון זלזול בכבודו:

> "ויראה לי כיון שפטרה תורה את הזקן שאין לו לזלזל בכבודו איסור הוא לגבי דידיה שמזלזל לכבוד תורה במקום שאין חייב. ומשום ספק ממון חבירו אם הוא מחויב בו לא יזלזל בספק איסור. והחכם שבא לעשות לפנים משורת הדין יותר מממונו ויעשה כמו שעשה רבי ישמעאל ב"ר יוסי. אבל אין לו רשות לזלזל בכבודו."

לאור האמור, מחליט בית הדין לחייב את באת־כוח האיש, עוה"ד [...], בסך של 10,000 ₪ לאוצר המדינה בגין הוצאות משפט, היות שמעשיה הפריעו לעבודת בית הדין ולסדר התקין של הדיון, וגם חקירת העד התעכבה בגלל אירוע מצער זה.

יצוין כי בית הדין קרא את מכתב ההתנצלות ואף שאין מקבלים את הטענה כי לא ניסתה ולא רצתה להקליט, מתחשבים בעצם ההתנצלות ולכן בית הדין החליט להפחית את הקנס לסך של 10,000 ₪ בלבד.

מוחלט:

על באת־כוח האיש עוה"ד [...] לשלם סך של 10,000 ₪ לאוצר המדינה. את הסך הנ"ל תשלם עוה"ד [...] ב־10 תשלומים שווים במשך עשרה חודשים. כאשר התשלום הראשון ישולם בתאריך 1/7/17.

אם עוה"ד [...] תשלח לבית הדין פירוט הודעות נכנסות ויוצאות מחברת הטלפון שלה שיוכיח כדבריה, שאכן התכתבה באותו זמן עם בן זוגה – בית הדין יפחית לה את סך חיוב ההוצאות, אך לא יפטור אותה לגמרי מהחיוב, היות שכפי שתואר בפירוט נעשה זלזול מופגן מצדה בבית הדין.

על מזכירות בית הדין לשלוח החלטה זו לעוה"ד [...] ולמרכז לגביית קנסות והוצאות משפט לצורך ביצוע החיוב.

ניתן לפרסם החלטה זו לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ז באייר התשע"ז (23/05/2017).

הרב יצחק זר **הרב גדעון שריון** **הרב מרדכי רלב"ג**